

URZĄD STATYSTYCZNY
W BYDGOSZCZY

BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW

W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2012 R.

www.stat.gov.pl/bydgosz

OPRACOWANIA SYGNALNE

Bydgoszcz, styczeń 2014 r.

Źródła danych:

- Informacje wynikowe o liczbie emerytów i wysokości przeciętnych świadczeń emerytalnych pochodzą ze zbiorów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.
- Informacje wynikowe dotyczące wysokości dochodów rozporządzalnych i wydatków gospodarstw domowych pochodzą z reprezentacyjnego Badania Budżetów Gospodarstw Domowych prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny.
- Informacje o minimum socjalnym i minimum egzystencji pochodzą z opracowań Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych.
- Dane dotyczące przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej zbierane są przez Główny Urząd Statystyczny. Dotyczą wszystkich podmiotów gospodarki narodowej, tzn. także jednostek o liczbie pracujących do 9 osób.

Podstawowe pojęcia:

Gospodarstwo domowe emerytów – gospodarstwo domowe, którego wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest emerytura (w tym renta strukturalna). Dodatkowym źródłem utrzymania może być: inne źródło niezarobkowe poza emeryturą (w tym rentą strukturalną) (np. dochód z własności, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, dary), praca najemna, użytkowanie gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, praca na własny rachunek lub wykonywanie wolnego zawodu. Oznacza to, że dochód uzyskiwany ze źródeł dodatkowych jest niższy od dochodów uzyskiwanych z emerytur (w tym rent strukturalnych).

Emerytura – świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który spełnia warunki uprawniające do emerytury z ubezpieczenia społecznego tzn. osiągnął wiek emerytalny różnicowany w zależności od płci, zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz ma odpowiedni okres składkowy i nieskładkowy. Wysokość emerytury dla osób, które urodziły się przed rokiem 1949 określona jest przez staż pracy i wysokość zarobków w wybranych okresach pracy. Dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które przystąpiły do otwartego funduszu emerytalnego, lub które nie są członkami OFE i nie spełniły warunków do emerytury na dotychczasowych zasadach, wysokość emerytury jest uzależniona od wysokości kapitału zgromadzonego na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Warunki nabywania prawa do świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwo Sprawiedliwości oraz wysokość tych świadczeń uregulowane są odrębnie (ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. Nr 166, poz. 1609).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto – wypłaty pieniężne wypłacane pracownikom lub innym osobom fizycznym, stanowiące wydatki ponoszone przez pracodawców na opłacenie wykonywanej pracy, niezależnie od źródeł ich finansowania (ze środków własnych lub refundowanych) oraz bez względu na podstawę stosunku pracy bądź innego stosunku prawnego lub czynności prawnej, na podstawie których jest świadczona praca lub pełniona służba. Stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku do podziału lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

Dochód rozporządzalny – obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz ze świadczeń pomocy społecznej), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- a) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego (wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń),

- b) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolnej (łącznie ze spożyciem naturalnym) i dopłatami związanymi z użytkowaniem gospodarstwa rolnego a bieżącymi nakładami poniesionymi na produkcję rolną i podatkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego,
- c) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu,
- d) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach z działalności gospodarczej, dywidendy, nadwyżka bilansowa w spółdzielniach) i dochód z wynajmu nieruchomości (tj. przychody minus nakłady) niezwiązanych z prowadzoną działalnością oraz ziemi,
- e) dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, który obejmuje emerytury, renty (w tym renty strukturalne za przekazane gospodarstwo rolne), zasiłki (w tym chorobowy - po ustaniu stosunku pracy), świadczenia rehabilitacyjne i jednorazowe odszkodowania powypadkowe,
- f) dochód ze świadczeń pozostałych, który obejmuje m. in. zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz pomoc od instytucji niekomercyjnych (w tym dary),
- g) pozostały dochód, który obejmuje m. in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Minimum socjalne/egzystencji – kwota ustalana każdego roku przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie normatywnego modelu zaspokajania potrzeb bytowo-konsumpcyjnych na niskim poziomie przyjmującego postać „koszyków”, określonych ilościowo i wartościowo dla poszczególnych grup potrzeb. **Minimum socjalne** – jest modelem zaspokajania potrzeb na niskim poziomie, ale jeszcze wystarczającym dla zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych i niezagrażającym biologicznemu i psychofizycznemu rozwojowi człowieka. Przy określaniu minimum socjalnego szczególnie nacisk kładzie się na możliwość utrzymywania więzi społecznych, dlatego też „koszyk” ten obejmuje nie tylko zakup żywności, odzieży i obuwia, środki na utrzymanie mieszkania, ochronę zdrowia czy higienę, ale też wydatki umożliwiające wykonywanie pracy (transport lokalny i łączność), kształcenie i wychowanie dzieci, utrzymywanie więzi rodzinnych, kontaktów towarzyskich i minimalne uczestniczenie w kulturze. **Minimum egzystencji** – wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Znajdują się w nim wyłącznie dobra służące zaspokajaniu potrzeb egzystencjalnych (żywność, odzież i obuwie, mieszkanie, ochrona zdrowia i higiena).

Wskaźnik podobieństwa struktur (Z) – wskaźnik konstruowany na bazie wskaźników struktury. Pozwala porównać wewnętrzną budowę zbiorowości. Może przyjmować wartość z przedziału $\leq 0,1 \geq$, przy $Z=1$ znaczy, iż porównywane struktury są identyczne, przy $Z=0$ – zupełnie różne. Im względny wskaźnik podobieństwa struktur jest bliższy 1, tym porównywane struktury są bardziej zbliżone do siebie.

$$Z = \frac{\sum_{i=1}^k \min(w_i)}{\sum_{i=1}^k \max(w_i)}$$

Uwaga: Ze względu na reprezentacyjny charakter Badania Budżetów Gospodarstw Domowych należy zwracać uwagę na precyzję uzyskanych wyników przedstawioną w Tabl. 1.

Tabl. 1. **Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych dochodów rozporządzalnych i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem i emerytów w województwie kujawsko-pomorskim i w Polsce w 2012 r.**

Wyszczególnienie s – błąd bezwzględny w zł v – błąd względny w %	Gospodarstwa domowe				
	ogółem		emerytów		
	Polska	województwo kujawsko-pomorskie	Polska	województwo kujawsko-pomorskie	
Dochód rozporządzalny	s	8,12	19,43	9,97	23,32
	v	0,64	1,71	0,73	1,73
w tym dochód ze świadczeń społecznych	s	3,62	5,36	7,98	27,05
	v	0,98	1,41	0,67	2,26
Wydatki ogółem	s	6,59	32,06	9,15	39,46
	v	0,63	3,40	0,79	3,45
w tym na towary i usługi konsumpcyjne	s	6,14	30,18	8,30	39,61
	v	0,61	3,34	0,76	3,65
w tym na:					
żywność i napoje bezalkoholowe	s	1,09	3,48	2,10	3,82
	v	0,41	1,38	0,65	1,19
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	s	1,42	3,82	2,91	10,70
	v	0,66	1,87	1,04	3,67

Zmiany demograficzne obserwowane na przełomie XX i XXI w. wskazują na postępujący proces starzenia się ludności, zarówno w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce. Ten trend będzie się prawdopodobnie pogłębiał w najbliższej przyszłości, ponieważ na podstawie prognoz demograficznych wnioskować można, że w 2035 r. liczba ludności w wieku 65 lat i więcej wzrośnie prawdopodobnie o 56,0% (w Polsce o 52,3%), przy jednoczesnej depopulacji ogólnej liczby mieszkańców województwa oraz spadku liczby ludności: w wieku 0–17 lat o 22,2% (w Polsce o 20,3%) i wieku 18–64 lata o 17,4% (w Polsce o 15,3%). Szacuje się, że udział osób w wieku 65 lat i więcej w strukturze ludności województwa kujawsko-pomorskiego wzrośnie w 2035 r. do 23,0% (w Polsce do 23,2%). Jako że najdynamiczniejszy wzrost ludności prognozuje się w grupie ludności w wieku 65 lat i więcej, zazwyczaj kończącej pracę zawodową, w opracowaniu tym przedstawiono sytuację emerytów w zakresie budżetów ich gospodarstw domowych w odniesieniu do sytuacji gospodarstw emerytów w Polsce oraz w odniesieniu do budżetów gospodarstw domowych ogółem w województwie kujawsko-pomorskim. Takie ujęcie wynika z przekonania, że wobec starzenia się społeczeństwa postrzeganie poprawy warunków życia społeczeństwa jest coraz bardziej zależne od sytuacji właśnie tej najstarszej grupy społeczeństwa. Jest to grupa, która z racji wieku w większości nie jest już aktywna zawodowo. Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 65 lat i więcej w IV kwartale 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł 3,0% i był niższy o 1,7 p. proc. niż w Polsce. Głównym źródłem przychodów tej grupy osób są więc dochody ze świadczeń społecznych. Należy jednak mieć na uwadze, że osoby starsze są grupą, której status materialny wyznaczają nie tylko bieżące przychody, ale również zgromadzone w czasie swojego życia zasoby materialne i finansowe.

Emerytury i wynagrodzenia

W 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim było 307,4 tys. emerytów. Większość, bo 80,3%, stanowili emeryci otrzymujący świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (246,9 tys.). *Stanowili oni 5,0% otrzymujących świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Polsce.* W województwie 60,5 tys. emerytów otrzymywało emerytury z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego; *ich udział względem wszystkich emerytów otrzymujących ten typ świadczeń w Polsce wyniósł 5,9%.* Przeciętna emerytura wypłacana z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w województwie kujawsko-pomorskim wynosiła 1759,90 zł (w Polsce – 1872,32 zł^{*}). Rolnicy indywidualni z województwa kujawsko-pomorskiego otrzymywali w tym czasie przeciętne świadczenie emerytalne w wysokości 1095,26 zł (w Polsce – 1097,75zł). W 2012 r. przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w województwie kujawsko-pomorskim wynosiło 3032,09 zł (w Polsce – 3530,47 zł).

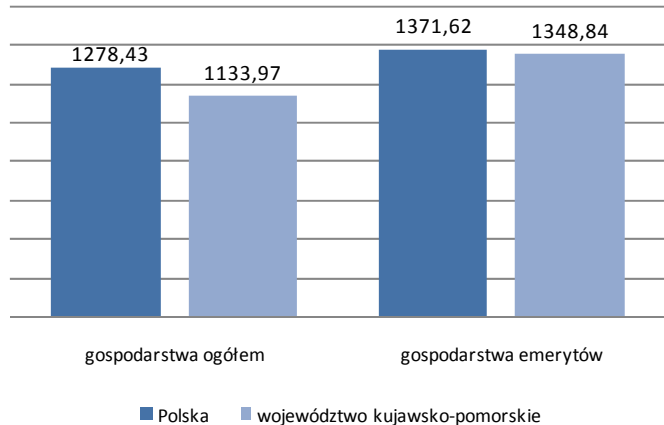
^{*} Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego, bez emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych. Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS.

Budżety gospodarstw domowych emerytów w województwie kujawsko-pomorskim i w Polsce

Przeciętne gospodarstwo domowe emerytów w województwie kujawsko-pomorskim rozporządzało w 2012 r. miesięcznym dochodem wynoszącym 1348,84 zł na 1 osobę (w Polsce – 1371,62 zł na 1 osobę). Mediana dochodów rozporządzalnych gospodarstw domowych emerytów w województwie i w Polsce była niższa niż średni dochód rozporządzalny. Połowa emerytów w województwie otrzymywała mniej niż 1292,50 zł na 1 osobę (w Polsce – mniej niż 1275,00 zł na 1 osobę). Struktura dochodów rozporządzalnych w województwie kujawsko-pomorskim i w Polsce była zbliżona, o czym świadczy względny wskaźnik podobieństwa struktur, który wyniósł $Z=0,9$. Głównym składnikiem dochodów w gospodarstwach emerytów – tak w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce – były świadczenia społeczne. W województwie stanowiły one 88,8% dochodu rozporządzalnego (1197,14 zł na 1 osobę), w Polsce – 86,2% dochodu rozporządzalnego (1182,85 zł na 1 osobę).

Dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem i emerytów w Polsce i województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. (w zł)

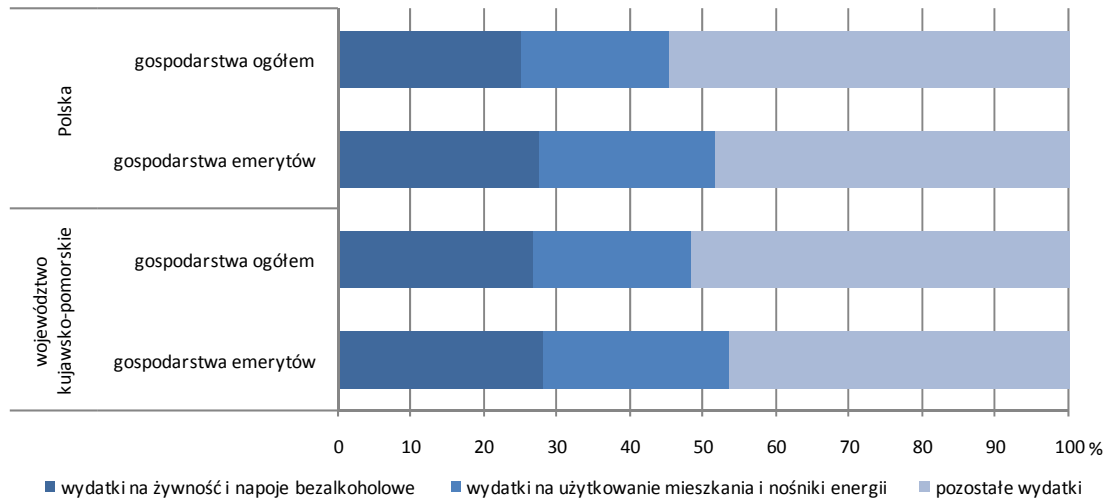
Tabl. 2 Wartość średnia i mediana dochodu rozporządzalnego i wybranych wydatków w gospodarstwach domowych emerytów w Polsce i województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r.

Wyszczególnienie x – średnia wartość na 1 osobę w zł, M – mediana	Dochód rozporządzalny		Wydatki				
	ogółem	w tym dochód ze świadczeń społecznych	ogółem	w tym na towary i usługi konsumpcyjne			
				razem	żywność i napoje bezalkoholowe	użytkowanie mieszkania i nośniki energii	
	w zł						
Polska	x	1371,62	1182,85	1164,03	1092,84	321,63	279,70
	M	1275,00	1112,83	1008,20	958,31	295,17	219,62
województwo kujawsko-pomorskie	x	1348,84	1197,14	1145,21	1085,05	321,93	291,29
	M	1292,50	1134,25	988,78	957,37	294,95	222,67

Największą część dochodu rozporządzalnego w gospodarstwach domowych emerytów w województwie i w Polsce przeznaczano na wydatki (po 84,9%). Wydatki ogółem wynosiły odpowiednio 1145,21 zł i 1164,03 zł na 1 osobę. Struktury wydatków w gospodarstwach domowych emerytów w województwie i w Polsce były bardzo podobne, co potwierdza względny wskaźnik podobieństwa struktur, który wyniósł $Z=0,9$. Zasadnicza ich część związana była z zaspokojeniem potrzeb konsumpcyjnych.

Struktura wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem i emerytów w Polsce i województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. (w %)

Najwięcej ze swoich dochodów rozporządzalnych emeryci przeznaczali na zakup towarów i usług konsumpcyjnych. Średnio na ten cel w województwie przeznaczano 94,7% wydatków ogółem (1085,05 zł na 1 osobę), w Polsce zaś 93,9% wydatków ogółem (1092,84 zł na 1 osobę). Analiza struktury tych wydatków wskazuje, że ponad połowę stanowiły wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe oraz wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii. Poziom wydatków w gospodarstwach domowych emerytów w tym zakresie w województwie kujawsko-pomorskim był o 1,5 p. proc. wyższy niż w Polsce. Wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe w gospodarstwach domowych emerytów w województwie wynosiły 29,7% wydatków na towary i usługi konsumpcyjne (321,93 zł na 1 osobę), w Polsce 29,4% wydatków na towary i usługi konsumpcyjne (321,63 zł na 1 osobę). Na użytkowanie mieszkania i nośniki energii emeryci przeznaczali średnio w województwie 291,29 zł na 1 osobę (26,8% wydatków na towary i usługi konsumpcyjne), w Polsce – 279,70 zł na 1 osobę (25,6% wydatków na towary i usługi konsumpcyjne). Wymienione grupy wydatków stanowiły znaczącą część dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych emerytów w przeliczeniu na 1 osobę. W województwie kujawsko-pomorskim było to 45,5%, a w Polsce 43,8%.

Budżety gospodarstw domowych ogółem i emerytów w województwie kujawsko-pomorskim

W 2012 r. sytuacja dochodowa ludzi starszych w województwie kujawsko-pomorskim była relatywnie dobra, pomimo względnie niskich świadczeń emerytalnych w stosunku do wynagrodzeń przeciętnych. Dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów należał do najwyższych wśród grup społeczno-ekonomicznych badanych w Badaniu Budżetów Gospodarstw Domowych – był średnio o 214,87 zł wyższy niż ogółem w gospodarstwach domowych. W połowie gospodarstw domowych emerytów dochód rozporządzalny był o 293,25 zł w przeliczeniu na 1 osobę wyższy niż w połowie gospodarstw domowych ogółem. Taka sytuacja gospodarstw emerytów niewątpliwie wynika z wysokości otrzymywanych świadczeń społecznych. Udział tych świadczeń w dochodzie rozporządzalnym gospodarstw emerytów w przeliczeniu na 1 osobę wynosił 88,8% i był o 55,2 p. proc. wyższy niż w gospodarstwach ogółem. Znajduje to swoje odzwierciedlenie także w wartości względnego wskaźnika podobieństwa struktur dochodu rozporządzalnego dla analizowanych grup gospodarstw domowych, który wyniósł $Z=0,3$.

Podobnie jak w przypadku dochodów, gospodarstwa domowe emerytów należały do grup społeczno-ekonomicznych w województwie kujawsko-pomorskim notujących najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 osobę. W 2012 r. wynosiły one 1145,21 zł i były wyższe o 203,52 zł na 1 osobę niż w gospodarstwach domowych ogółem. Jednak w relacji do dochodu rozporządzalnego, udział wydatków analizowanych grup

gospodarstw domowych był zbliżony. W gospodarstwach domowych emerytów wynosił 84,9%, w gospodarstwach domowych ogółem – 83,0%. Potwierdza to zbliżona struktura wydatków w analizowanych grupach gospodarstw domowych; względny wskaźnik podobieństwa struktur wyniósł $Z=0,8$. Tak w gospodarstwach emerytów, jak i w gospodarstwach domowych ogółem w przeliczeniu na 1 osobę zdecydowaną większość wydatków przeznaczano na zaspokojenie potrzeb konsumpcyjnych (odpowiednio 94,7% i 95,9%). Wydatki na 1 osobę na ten cel w gospodarstwach domowych emerytów były o 181,96 zł wyższe niż w gospodarstwach domowych ogółem. Spośród wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w obydwu typach gospodarstw domowych ponad 50% przeznaczano na zakup żywności i napojów bezalkoholowych oraz koszty użytkowania mieszkania i nośników energii. W gospodarstwach domowych emerytów udział wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe w ogólnej kwocie wydatków na towary i usługi konsumpcyjne był o 1,7 p. proc. wyższy niż w gospodarstwach domowych ogółem na 1 osobę (69,49 zł). Wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii w ogólnej kwocie wydatków na towary i usługi konsumpcyjne były o 4,3 p. proc. wyższe w gospodarstwach emerytów (o 87,26 zł na 1 osobę).

Tabl. 3 **Wartość średnia i mediana dochodu rozporządzalnego i wybranych wydatków w gospodarstwach domowych ogółem i gospodarstwach domowych emerytów w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r.**

Wyszczególnienie x — średnia wartość na 1 osobę w zł, M — mediana	Dochód rozporządzalny		Wydatki							
	ogółem	w tym dochód ze świadczeń społecznych	ogółem	w tym na towary i usługi konsumpcyjne						
				razem	w tym na:					
	w zł									
	x	M	x	M	x	M	M			
Gospodarstwa domowe ogółem	1133,97	999,25	381,25	183,00	941,69	776,65	903,09	755,66	252,44	204,03
Gospodarstwa domowe emerytów	1348,84	1292,50	1197,14	1134,25	1145,21	988,78	1085,05	957,37	321,93	291,29
									294,95	222,67

Można przypuszczać, że w województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w Polsce dysproporcje w wysokości wydatków na 1 osobę między gospodarstwami domowymi emerytów i gospodarstwami ogółem mają związek – między innymi – z liczebnością tych gospodarstw. **Gospodarstwa domowe emerytów są zwykle mniej liczne** niż przeciętnie gospodarstwa ogółem – przeważają wśród nich gospodarstwa jedno- i dwuosobowe. *W Badaniu Budżetów Gospodarstw Domowych w 2012 r. przeciętnie gospodarstwa jedno- i dwuosobowe w Polsce stanowiły 81,4% przebadanych gospodarstw domowych emerytów i 49,5% ogółu przebadanych gospodarstw domowych. Mimo że wśród wszystkich badanych gospodarstw najliczniejsze były gospodarstwa domowe dwuosobowe (przeciętnie w Polsce stanowiły one 30,5% przebadanych gospodarstw), to znaczny udział wśród gospodarstw ogółem miały gospodarstwa trzy- i czterosobowe, które łącznie stanowiły 38,2% przebadanych gospodarstw domowych.*

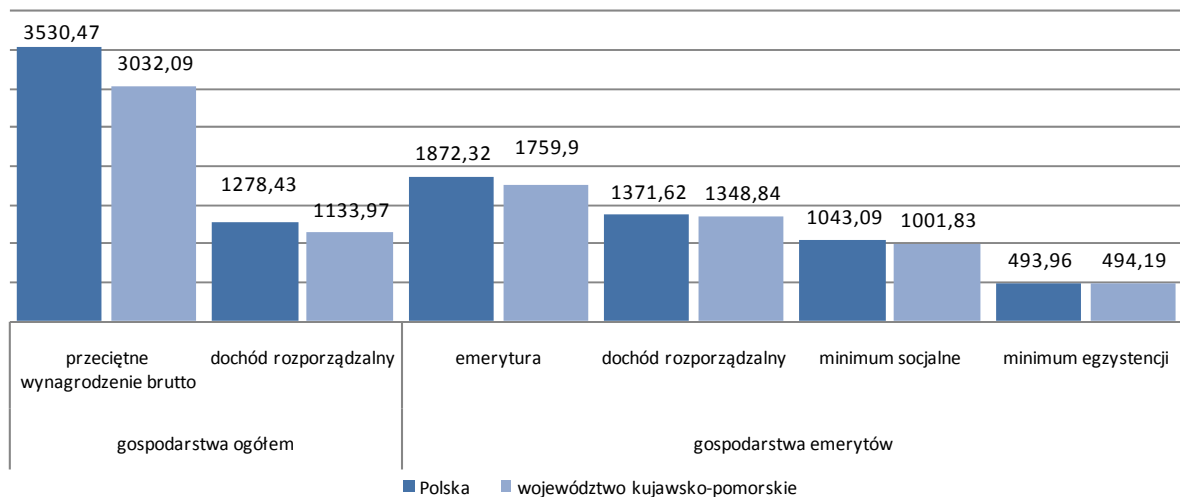
Budżety gospodarstw domowych emerytów a minimum socjalne i minimum egzystencji

Jedną z miar statusu społeczno-ekonomicznego gospodarstw domowych są relacje składowych budżetu gospodarstw domowych do sytuacji socjalnej wyrażonej np. minimum socjalnym i minimum egzystencji. Wysokość przeciętnej miesięcznej emerytury wypłacanej z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w województwie kujawsko-pomorskim była o 758,07 zł wyższa niż średnioroczne minimum socjalne dla jednoosobowego gospodarstwa domowego emerytów ustalonego na poziomie 1001,83 zł (w Polsce

o 895,00 zł wyższa względem minimum w wysokości 1043,09 zł) oraz o 1265,71 zł wyższa od minimum egzystencji dla jednoosobowego gospodarstwa domowego emerytów (w Polsce o 1444,13 zł wyższa względem minimum w wysokości 493,96 zł) ustalonego na poziomie 494,19 zł. Dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów był wyższy w województwie kujawsko-pomorskim od minimum socjalnego o 347,01 zł (w Polsce o 328,53 zł), a od minimum egzystencji o 854,65 zł (w Polsce o 877,66 zł). Natomiast przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwie domowym emerytów w województwie kujawsko-pomorskim były wyższe zarówno od minimum socjalnego – o 143,38 zł (w Polsce o 120,94 zł) – jak i minimum egzystencji – o 651,02 zł (w Polsce o 670,07 zł).

Dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem i emerytów, przeciętne wynagrodzenie brutto, emerytura, minimum socjalne i egzystencji dla 1-os. gospodarstwa domowego emerytów w Polsce i województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. (w zł)

* Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego, bez emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych. Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS.

Autorzy opracowania: dr Wiesława Duży, dr Wiesława Gierańczyk – Referat Analiz i Badań Regionalnych

Redakcja merytoryczna, techniczna, skład i grafika komputerowa:

Agnieszka Krautforst-Kłoszewska, Rafał Lis – Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych

Anna Wilska – Wydział Badań Ankietowych

pod kierunkiem Małgorzaty Rybak – tel. 52 366 9303

Informatorium: e-mail: InformatoriumUSBGD@stat.gov.pl, tel. 52 3669400